

05.02.2026

50/00.01.06/202605.02.2026

Joensuun kaupunki /
rakennusvalvonta
kirjaamo@joensuu.fi

Viite Lausuntopyyntö, 9.1.2026

**Asia JOENSUU, lausunto purkamislupahakemuksesta osoitteessa
Tikkamäentie 16, Pohjois-Karjalan keskussairaalan D- ja C-siivet**

Joensuun kaupungin rakennusvalvonta pyytää Pohjois-Karjalan alueellisen vastuumuseon lausuntoa purkamislupahakemuksesta, joka koskee osoitteessa Tikkamäentie 16 sijaitsevaa kahta rakennusta. Purettavaksi aiotut rakennukset ovat 1950-luvulla valmistuneet Pohjois-Karjalan keskussairaalan alkuperäiset D- ja C-siivet. Purettavien rakennusten paikalle suunnitellaan uutta Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen sote-asemaa.

Rakennukset on suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa. Kaavasuojelelun lisäksi keskussairaalakokonaisuus on huomioitu maakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä. Rakennuskokonaisuuden merkittävyys, historiallinen todistusvoimaisuus ja maisemallinen arvo on tuotu esiin useissa selvityksessä ja kaavaprosesseissa.

Kaavatilanne

Keskussairaala on osoitettu voimassa olevassa Pohjois-Karjalan maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi kaavamerkinnällä ma/km. Kaavan suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisen rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti ja vaalittava kaavaselostuksen liitteessä 3 ”Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Pohjois-Karjalassa” olevissa kohdekuvauksissa selostettujen kulttuuriarvojen säilymistä.

Edellä mainitussa liitteessä todetaan, että Jussi Paatelan sekä Marja ja Olli Pöyryn suunnittelema rakennuskokonaisuus on Suomen ensimmäinen keskussairaala. Alkuperäiseen kokonaisuuteen kuuluvat muun muassa 12-kerroksinen torni sekä 2–4-kerroksiset säteittäin erkanevat siipiosat, kuten D- ja C-siipi. Selvityksessä tuodaan lisäksi esiin, että kohde edustaa aikakautensa sairaalarakentamista, joka on täydentynyt ja kehittynyt vuosikymmenten saatossa. Rakennusryhmällä todetaan olevan merkittävä maisemallinen rooli kaupungissa ja koko maakunnassa.

Voimassa olevassa asemakaavassa (2012) D- ja C-siipi on osoitettu kaavamerkinnällä sr-22 kaavamääräyksellä: Suojeltava rakennuksen osa, jota ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä. Rakennuksen tai sen osan korvaaminen uudisrakennuksella on mahdollista, mikäli se soveltuu alueen kulttuuri- ja historialliseen ympäristöön. Kohdekohtaisen suojelumerkinnän lisäksi sairaala-alue on osoitettu kaupunki- ja maisemakuvallisesti tärkeäksi alueeksi kaavamerkinnällä sk-1.

Pohjois-Karjalan alueellinen vastuumuseo on tutustunut lausuntopyynnön yhteydessä toimitettuihin asiakirjoihin sekä osallistunut marraskuussa järjestettyyn katselmukseen. Museo kiittää rakennusvalvontaa lausuntopyynnöstä sekä purkuluvan hakijaa katselmuksen järjestämisestä ja lausuu asiasta seuraavaa.

Museo kiinnittää lausunnossaan huomiota rakennusperinnön suojelun lisäksi purkamisen ja rakentamisen ilmastovaikutuksiin, vähähiilisyyteen ja kiertotalouteen.

Rakennusperinnön vaaliminen

Museo pitää valitettavana, että maakunnallisesti arvokkaita ja asemakaavalla suojeltuja rakennuksia esitetään purettaviksi. Rakennusperinnön vaalimisen näkökulmasta suojelun lähtökohtana on rakennusten säilyttäminen. Kyseiset siipiosat kuuluvat Suomen ensimmäisen keskussairaalan alkuperäiseen rakennuskantaan ja niillä on maakunnallinen arvo osana kokonaisuutta.

Sairaala-alueen miljöön muuttuessa olemassa olevan alkuperäisen rakennuskannan vaalimista voidaan pitää ensiarvoisen tärkeänä. Purkaminen heikentää alueen kulttuuriarvojen säilymistä. Lisäksi suunnitelmien mukaisella, melko korkealla uudisrakentamisella on maisemallisia vaikutuksia sekä alueen miljööseen että maamerkinä ja kiintopisteenä toimivaan 12-kerroksiseen päärakennukseen.

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Uusimpien tutkimusten mukaan (esimerkiksi Ympäristöministeriön julkaisu Purkaa vai korjata? Hiilijalanjälkivaikutukset, elinkaarikustannukset ja ohjauskeinot, 2021) olemassa olevan rakennuksen korjaaminen on ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi kannattavampaa kuin purkaminen ja uuden rakentaminen. Purkamisella heitetään hukkaan sekä materiaaleja että tehtyä työtä, ja samalla aiheutetaan merkittäviä päästöjä.

Purettavaksi aiottujen rakennusten yhteenlaskettu pinta-ala on noin 8 700 ke-m². Suunnitelmien mukaan uudisrakennuksen laajuus olisi noin 9 000 ke-m², eli hieman olemassa olevaa rakennusmassaa suurempi. Vaihtoehtoisena ratkaisuna tulisi harkita olemassa olevan rakennusmassan hyödyntämistä. Museon näkemyksen mukaan hankkeessa tulisi tutkia vaihtoehtoa, jossa ainakin C-siipi säilytetään. C-siipi on säilyttänyt ulkoasussaan alkuperäistä ilmettä erkkereineen ja on todetuista ongelmakohtista huolimatta peruskorjattavissa ja hyödynnettävissä. Museon tulkinnan mukaan uudisrakennus olisi toteutettavissa C-siipi säilyttäen.

Museon mielestä asian käsittelyssä tulee punnita huolellisesti, nouseeko esitetyistä suunnitelmista esiin kaavamääräyksen edellyttämä pakottava syy rakennusten purkamiselle. Rakentamisen ympäristövaikutusten vähentäminen edellyttää siirtymistä purku- ja uudisrakentamispainotteisesta toimintatavasta kestävään korjaus- ja muutosrakentamiseen.

Yhteyshenkilönne Pohjois-Karjalan alueellisessa vastuumuseossa ovat intendentti Mikko Westman (mikko.westman@joensuu.fi, puh. 050 305 8408) sekä korjausrakentamisen asiantuntija Teemu Kuivalainen (teemu.kuivalainen@joensuu.fi, puh. 050 521 2652).

museopäällikkö

Iiris Heino

intendentti

Mikko Westman

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamossa.

JAKELU

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Museovirasto
Lupa- ja valvontavirasto